

Alles um das Thema Ernährung Wszystko o odżywianiu

Monika Janicka

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcące i technikum

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Zajączkowska
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Alles um das Thema Ernährung. Wszystko o odżywianiu

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator

Nauczyciel języka niemieckiego.

2.2. Pozostali

Nauczyciel biologii.

3. Ramy czasowe

Projekt nie jest przypisany do konkretnej klasy. Może być realizowany przez uczniów uczących się języka niemieckiego jako pierwszego lub jako drugiego. Aby projekt mógł być zrealizowany, uczniowie muszą wykazywać się pewną samodzielnością w posługiwaniu się językiem niemieckim i osiągnąć poziom B1 według skali Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ). W przypadku uczniów kontynuujących naukę języka niemieckiego jako pierwszego projekt może zostać zrealizowany np. już w klasie II. Warto sprawdzić możliwości skorelowania jego realizacji z programem nauczania biologii w szkole ponadpodstawowej.

Można przyjąć, że projekt będzie realizowany przez ok. 3–4 tygodnie. Tydzień pierwszy i drugi – wprowadzenie do projektu, zapoznanie się z informacjami na temat zdrowego żywienia oraz zaburzeń odżywiania, praca z tekstami w języku polskim oraz niemieckim; tydzień trzeci – przetwarzanie informacji, opracowanie ról, przygotowanie do udziału w talk-show, tydzień czwarty – realizacja talk-show (psychodrama, odgrywanie ról), ewaluacja projektu.

4. Cele projektu

4.1 Cele ogólne

Głównym celem projektu „*Alles um das Thema Ernährung.* Wszystko o odżywianiu” jest pogłębianie wiedzy na temat zdrowego odżywiania oraz rozwijanie kompetencji językowych w zakresie języka niemieckiego.

Tematyka projektu daje możliwości integracji:

- edukacji w zakresie języka obcego nowożytnego (języka niemieckiego) – posługiwanie się (dość) bogatym zasobem środków językowych w zakresie tematu żywienia: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe – w tym diety;
- edukacji w zakresie biologii – fizjologia człowieka: odżywianie się; zasady racjonalnego żywienia; zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia);
- edukacji polonistycznej – tworzenie wypowiedzi: doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji;
- edukacji informatycznej w zakresie rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera: wyszukiwanie w sieci potrzebnych informacji i zasobów, ocenianie ich przydatności oraz wykorzystywanie w rozwiązywanych problemach.

4.2. Cele szczegółowe

- Uczeń biorący udział w projekcie:
- pogłębia swoją wiedzę w zakresie fizjologii człowieka;
- zna zasady zdrowego odżywiania się;
- przedstawia zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia) i przewiduje ich skutki zdrowotne;
- doskonali umiejętność wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji;
- wykorzystuje kompetencje językowe i komunikacyjne w wypowiedziach ustnych;
- formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat zdrowego odżywiania;
- rozwija umiejętność komunikowania się i podejmowania konstruktywnej współpracy w grupie;
- poszerza i uzupełnia swoją wiedzę korzystając z zasobów udostępnionych w internecie,
- doskonali umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej.

W języku niemieckim uczeń:

- rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności;
- rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności, znajduje w tekście określone informacje;
- tworzy proste spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne, opowiada o doświadczeniach;
- reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
- przetwarza tekst ustnie lub pisemnie, przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych, sformułowane w języku polskim oraz w języku niemieckim.

Równoległe rozwijane będą następujące kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji: zdolność identyfikowania, rozumienia, wyrażania, tworzenia i interpretowania pojęć w mowie i piśmie, przy wykorzystaniu obrazów, dźwięków i materiałów cyfrowych we wszystkich dziedzinach i kontekstach. Zakłada ona zdolność skutecznego komunikowania się i porozumiewania się z innymi osobami, we właściwy i kreatywny sposób;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności: korzystanie z języka obcego w celu porozumiewania się; zakres umiejętności pokrywa się zasadniczo z umiejętnością rozumienia i tworzenia informacji, podejmowania, podtrzymywania i kończenia rozmowy, opiera się na zdolności rozumienia, wyrażania i interpretowania m.in. pojęć i faktów w mowie i piśmie (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) w odpowiednim zakresie kontekstów, w zależności od potrzeb danej osoby;
- kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych: zdolność do posługiwania się danymi naukowymi do wyciągnięcia wniosków, zdolność przedstawiania sposobów rozumowania, które do tych wniosków doprowadziły, postawy krytycznego rozumienia i ciekawości, poszanowanie kwestii etycznych oraz wspieranie zarówno bezpieczeństwa, jak i zrównoważenia środowiskowego;

- kompetencje cyfrowe: krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych i interesowanie się nimi do celów uczenia się, pracy i udziału w społeczeństwie, korzystanie z informacji i danych, komunikowanie się i współpraca, umiejętność korzystania z mediów;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się: współpraca z innymi osobami, zdolność do autorefleksji i samooceny, radzenie sobie ze złożonością, umiejętność wspierania swojego dobrostanu fizycznego i emocjonalnego, utrzymania zdrowia fizycznego i psychicznego oraz zdolność do prowadzenia prozdrowotnego i zorientowanego na przyszłość trybu życia, krytyczna refleksja, podejmowanie decyzji, zdolność uczenia się i pracy w grupie oraz indywidualnie, organizacja swojej nauki, wytrwałość w nauce, umiejętność dzielenia się nauką, poszukiwanie wsparcia, o ile to potrzebne.

4.2.1. Cele szczegółowe dla uczniów

Podczas realizacji projektu:

- zapoznasz się z tekstami proponowanymi przez nauczyciela na temat zdrowego żywienia i zaburzeń odżywiania;
- samodzielnie wyszukasz dodatkowe informacje na temat zdrowego żywienia i zaburzeń odżywiania;
- skorzystasz ze źródeł informacji za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- przetworzysz teksty na temat zdrowego żywienia oraz zaburzeń odżywiania;
- wybierzesz rolę, którą odegrasz w symulacji talk-show;
- opracujesz słownictwo i zwroty niezbędne do prezentacji swojej roli;
- przygotujesz się do dyskusji w ramach symulacji talk-show zgodnie ze swoją rolą;
- weźmiesz udział w dyskusji na temat zdrowego żywienia oraz zaburzeń odżywiania;
- ocenisz pracę swoją i innych.

W języku niemieckim:

- zrozumiesz teksty dotyczące zasad zdrowego żywienia, różnych rodzajów diet oraz zaburzeń odżywiania (anoreksja, bulimia);
- znajdziesz w tekstach potrzebne informacje i wyciągniesz na ich podstawie wnioski;
- przygotujesz niezbędne zwroty oraz argumenty dotyczące wybranego aspektu w zakresie tematu żywienia;
- weźmiesz udział w dyskusji na temat odżywiania;
- przedstawiś fakty na temat zdrowego żywienia, diet i zaburzeń odżywiania;
- wyrazisz swoje opinie, zapytasz o opinie innych; zgodzisz się lub nie zgodzisz z opiniami innych;
- przekażesz informacje zawarte w materiałach wizualnych oraz sformułowane w języku polskim oraz w języku niemieckim.

5. Treści nauczania

5.1. Język niemiecki

Projekt realizuje wymagania szczegółowe w zakresie język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy na III etapie edukacyjnym, zgodnie z podstawą programową wariant III1P., III1.R, III1DJ oraz III.2. (w wyższych klasach).

I.1. Uczeń posługuje się zasobem środków językowych umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematu: 6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe – w tym diety).

II. Uczeń rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności:

II.5. znajduje w wypowiedzi określone informacje;

II.7. wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.

III. Uczeń rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności:

III.4. znajduje w tekście określone informacje;

III.7. wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście.

IV. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne:

IV.1. opisuje zjawiska;

IV.2. opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;

IV.3. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

IV.6. wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób.

V. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne:

V.1. opisuje miejsca i zjawiska;

V.2. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

V.6. wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;

V.7. wyraża i opisuje uczucia i emocje;

V.12. stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji (III.1.P);

V.13. stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji (III.1.R).

VI. Uczeń reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach:

VI.3. uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;

VI.4. wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;

VI.13. wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);

VI.14. stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

VI.15. dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji.

VIII. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

VIII.1. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych lub audiowizualnych;

VIII.2. przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

VIII.3. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

X. Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).

XI. Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).

XII. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK).

XIII. Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis, wykorzystywanie środków niewerbalnych).

Poniżej znajdują się przykłady słownictwa i zwrotów o charakterze dyskursywnym, które uczeń może wykorzystać w swojej wypowiedzi. Powinien on jednak rozszerzyć podaną listę o zwroty, które wyszuka samodzielnie podczas pracy z tekstami.

- Piramida zdrowego żywienia: Ernährungspyramide, Getränke, Gemüse und Obst, Getreideprodukte, Milch, Milchprodukte, Fleisch, Fisch, Eier, Fette, Süßigkeiten.
- Zaburzenia odżywiania: Essstörungen, psychische Erkrankungen.
- Anoreksja: Magersucht, magersüchtig sein, das Gewicht verlieren, hungern, das Essen verweigern, Kalorien meiden, übermäßig Sport treiben, geringes Selbstwertgefühl haben, erhöhte Ängstlichkeit empfinden.
- Bulimia: Bulimie, Ess-Brecht-Sucht, Heißhungerattacken, Kontrolle verlieren, in kurzer Zeit bis zu 10000 Kalorien zu sich nehmen, Nahrung unverdaut aus dem Körper bekommen, das Verzehrte erbrechen, den Brechreiz provozieren, strenges Fasten, Abführmittel einsetzen, Fixierung auf die eigene Figur, mangelndes Selbstwertgefühl, negatives Selbstbild, negative familiäre Einflüsse.
- Diety: Diäten, effektiv abnehmen, auf Kohlenhydrate verzichten, Kalorien zählen, fasten, nur/ vor allem Fleisch, Fette zu sich nehmen.
- Zwroty dyskursywne:
 - Ich glaube/ meine/ finde/ Meiner Meinung nach
 - Ich habe den Eindruck, dass...
 - Ich kann dazu auch noch etwas erzählen...
 - Haben Sie so etwas auch schon erlebt?
 - Was halten Sie davon?
 - Ich möchte noch bemerken, dass...
 - Verstehen Sie, was ich sagen will?
 - Ich bin mir ganz sicher, dass...
 - Damit bin ich gar nicht einverstanden.
 - Das kann man vergleichen mit...
 - Ich empfehle Ihnen, ... zu machen.
 - Versuchen Sie es mal mit.

5.2. Biologia

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu biologia na III etapie edukacyjnym (zakres podstawowy):

V. Budowa i fizjologia człowieka. 2. Odżywianie się. Uczeń:

- 9) przedstawia zasady racjonalnego żywienia;
- 10) przedstawia zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia) i przewiduje ich skutki zdrowotne.

5.3. Język polski

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu język polski na III etapie edukacyjnym (zakres podstawowy):

III. Tworzenie wypowiedzi.

- 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.
- 2. Wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.
- 4. Doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej.

IV. Samokształcenie.

- 2. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej.

5.4. Informatyka

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu informatyka (zakres podstawowy) na III etapie edukacyjnym:

IV. Rozwijanie kompetencji społecznych, takich jak: komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych oraz zarządzanie projektami:

- IV.6. poszerza i uzupełnia swoją wiedzę korzystając z zasobów udostępnionych na platformach do e-nauczania.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

Szkoła ponadpodstawowa: liceum ogólnokształcące/ technikum (III etap edukacyjny).

6.2. Wiek uczniów

W trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej uczniowie stają się dorosłymi ludźmi. W tym okresie ich tożsamość rozwija się silniej niż na wcześniejszych etapach nauki.

Uczniowie odczuwają silną potrzebę ekspresji, stają się coraz bardziej autonomiczni w działaniu, potrafią myśleć abstrakcyjnie, dostrzegać różne opcje, wnikliwiej analizują problemy i przyglądają im się z różnych perspektyw. Wykazują także większą zdolność refleksji i autorefleksji. Buntują się, kiedy ogranicza im się swobodę wyboru. Młodzież w tym wieku wykazuje się sporą elastycznością, kiedy nauczyciele proponują jej urozmaicone tematycznie i dydaktycznie zadania do realizacji (Werbińska 2011: 60–165).

Zasady nauczania na tym etapie edukacji powinny opierać się na komunikatywności i problemowości. Głównym celem nauki języka powinna być komunikacja. Zasadę komunikatywności możemy wdrażać proponując uczniom zadania językowe o charakterze komunikacyjnym. Zasada problemowości może znaleźć zastosowanie zarówno w kształceniu przedmiotów językowych, jak i niejęzykowych. Nauczanie zgodne z tą zasadą odbywa się poprzez stwarzanie sytuacji problemowych, których rozwiązanie wymaga od uczących się często znacznego wysiłku intelektualnego, a zarazem umożliwia im samodzielne poszerzanie już posiadanej wiedzy. Nauczanie z wykorzystaniem zasady problemowości wykorzystuje i rozwija autonomię uczenia się. Jednocześnie rozwija umiejętność uważnego obserwowania, umiejętność formułowania hipotez, zadawania pytań oraz wnioskowania (Kober i Otręba 2022).

6.3. Klasa

Projekt nie jest przypisany do konkretnej klasy. Uczestnikami mogą być uczniowie szkół ponadpodstawowych, którzy uczą się języka niemieckiego jako pierwszego lub – w wyższych klasach – jako drugiego, kiedy nauczyciel uzna, że kompetencja językowa uczniów w zakresie języka niemieckiego jest wystarczająca.

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Realizacja prac projektowych przyczynia się do kształtowania postaw autonomicznych, zwiększa także motywację i zaangażowanie młodych ludzi w wykonanie zadania.

Uczniowie są włączani w samodzielne wyszukiwanie i przetwarzanie informacji, budowanie argumentacji, tworzenie wypowiedzi argumentacyjnych, zabieranie głosu w dyskusji. Dzięki temu, że wchodzi w różne, wybrane przez siebie role, wspierany jest rozwój ich kreatywności i myślenie twórcze.

Proponowany projekt uwzględnia zasady projektowania uniwersalnego. Proponowane są w nim materiały i techniki nauczania, które umożliwią zdobycie wiedzy i umiejętności każdemu uczniowi, bez względu na jego możliwości psychofizyczne. Proponowane w ramach projektu działania uwzględniają trzy zasady:

- zapewnienie różnorodnych sposobów przekazu informacji w czasie zajęć dydaktycznych,
- zapewnienie uczniowi różnorodnych form ekspresji i prezentowania wiedzy i kompetencji,
- zapewnienie różnorodnych form zaangażowania i motywowania ucznia do pracy (por. Kober i Otręba 2022).

Jeżeli są w klasie osoby, dla których udział w debacie i występowanie na forum klasy będzie ze względu na ich uwarunkowania psychofizyczne zbyt stresującym doświadczeniem, można zaproponować im opracowanie wybranej roli w formie pisemnej. Mogą ewentualnie wcielić się w rolę publiczności, zadawać uczestnikom

talk-show pytania i ewentualnie komentować ich wypowiedzi. Nauczyciel powinien wykazać się w takich przypadkach elastycznością i zaproponować zadania, które będą odpowiednie do potrzeb i możliwości uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

W pierwszej fazie uczniowie pracują samodzielnie lub w parach. Jeśli w grupie, w której realizowany będzie projekt jest więcej uczniów niż ról w debacie, należy zaproponować, aby nad jedną rolę pracowały dwie osoby. Wtedy na etapie przygotowania konieczna będzie współpraca między nimi: wspólne opracowanie tekstów, słownictwa oraz argumentacji i podzielenie się wypowiedziami w taki sposób, aby podczas debaty każda z osób mogła zabrać głos oraz naświetlić temat z nieco innej perspektywy. Przeprowadzenie debaty (talk-show) odbędzie się na forum klasy.

7.2. Metody pracy

Realizowany projekt ma charakter zadaniowy: jest osadzone w kontekście społecznym, w sytuacji, z którą osoby uczące się mogą się zetknąć w życiu codziennym. Oprócz aspektu językowego zawiera także aspekt pozajęzykowy i jest ukierunkowany na realizację konkretnego celu: uczniowie zdobywają i pogłębiają wiedzę na temat takich zjawisk społecznych jak zdrowy styl życia, diety oraz zaburzenia odżywiania. Działania podejmowane w projekcie mają charakter kompleksowy: wymagają odwołania się do posiadanej wiedzy i umiejętności oraz podjęcia szeregu kroków prowadzących do „rozwiązania” problemu. Ich rezultatem jest pewien produkt. W tym wypadku będą to notatki powstałe na podstawie przeczytanych tekstów, stworzenie glosariusza, opracowanie roli, przygotowanie wypowiedzi i wreszcie aktywny udział w dyskusji. Podejście zadaniowe nawiązuje do realnego życia: talk-show są popularnym gatunkiem programu telewizyjnego, widowiskiem chętnie oglądanym przez publiczność. Cechą zadania jest zatem także autentyczność (por. Janowska 2011: 180).

Zadanie jest realizowane w trzech etapach:

Etap przedzadaniowy:

- prezentacja, wyjaśnianie, instruowanie – nauczyciele biologii i języka niemieckiego wprowadzają uczniów w tematykę dotyczącą zasad zdrowego odżywiania się, diet oraz zaburzeń odżywiania i objaśniają, na czym będzie polegało zadanie uczniów;
- odkrywanie, planowanie, praca z tekstami – uczniowie otrzymują karty ról, zapoznają się z wybraną przez siebie rolą, którą będą odgrywali w ramach symulacji talk-show, korzystają z podanych stron internetowych, słowników, czytają teksty, analizują temat, gromadzą środki językowe, robią notatki i opracowują plan działania;
- metoda portfolio – jeśli nauczyciele korzystają z kart pracy, uczniowie gromadzą je w swoim portfolio.

Realizacja zadania:

- drama, symulacja talk-show, dyskusja – uczniowie odgrywają różne role i z perspektywy „swojej” roli dyskutują na temat zdrowego odżywiania się oraz problemów związanych z zaburzeniami żywienia.

Etap po realizacji zadania:

- autoewaluacja – uczniowie oceniają swój udział w projekcie. Oceniają swoje zaangażowanie, to, co im wyszło, a co mogli zrobić lepiej. Nauczyciel omawia z uczniami sposób realizacji zadania, udziela informacji zwrotnej na temat poprawności językowej oraz ustosunkowuje się do sposobu rozwinięcia tematu.

Szczegółowy plan realizacji poszczególnych etapów przedstawiono w punktach 8 oraz 9.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Zanim nauczyciel języka niemieckiego przystąpi do realizacji, powinien uzgodnić z nauczycielem biologii, czy – ze względu na rozkład materiału tego przedmiotu i jednocześnie poziom kompetencji językowych uczniów w zakresie języka niemieckiego – możliwe będzie wspólne zrealizowanie projektu. Jeśli wspólna realizacja nie będzie możliwa, nauczyciel języka niemieckiego powinien poprosić osobę nauczającą biologii o wsparcie merytoryczne.

Projekt bazuje na materiałach dostępnych w internecie. Jeśli jest to możliwe, należy udostępnić uczniom szkolne komputery z dostępem do sieci. Jeśli szkoła nie ma takich możliwości (bo np. pracownia informatyczna jest przez cały tydzień zajęta), pracę z tekstami z internetu można polecić jako zadanie domowe.

8.2. Przygotowanie do projektu

W ramach przygotowania uczniów do projektu warto zwrócić ich uwagę na to, że będą mieli za zadanie zapoznanie się z tekstami, ale przede wszystkim przetworzenie ich oraz wybranie słownictwa i informacji, które będą przydatne z perspektywy ich roli. Należy podkreślić, że nie chodzi tu jedynie o pamięciowe wyuczenie się listy zwrotów, lecz wyciąganie wniosków, przedstawianie w komunikatywny sposób informacji, poglądów i argumentów oraz adekwatne reagowanie na wypowiedzi innych osób. Warto także podkreślić, że udział uczniów w dyskusji talk-show jest jedynie rolą, którą po realizacji projektu będą mogli „odłożyć”.

8.3. Harmonogram działań

8.3.1. Etap I

Lekcja 1. Na lekcji biologii uczniowie zapoznają się z tematem „Odżywianie się” oraz jego aspektami: zasadami racjonalnego żywienia oraz zaburzeniami odżywiania, takimi jak anoreksja, bulimia i ich skutkami zdrowotnymi. W tym celu nauczyciel biologii może wykorzystać materiały z podręcznika oraz ćwiczenia z zeszytu ćwiczeń. Uczniowie czytają teksty i na ich podstawie wykonują zadania pogłębiając znajomość tematyki. Jeśli nauczyciel decyduje się na korzystanie z kart pracy, uczniowie gromadzą je w swoim portfolio. Zalecane jest także spotkanie z psychoterapeutą/psychoterapeutką specjalizującymi się w leczeniu zaburzeń odżywiania. Tematyka takiego spotkania mogłaby brzmieć: Jak rozpoznać osobę z zaburzeniami i jak jej pomóc, zanim trafi do specjalisty. Znajomość zagadnienia w języku ojczystym ułatwi uczniom rozumienie tekstów niemieckojęzycznych dotyczących zagadnień związanych ze zdrowym odżywianiem i zaburzeniami odżywiania.

Lekcja 2 i 3. W ramach lekcji języka niemieckiego uczniowie zapoznają się z tematami żywienie, nawyki żywieniowe, diety, zdrowe odżywianie. W tym celu nauczyciel może wykorzystać materiały z podręcznika do nauki języka niemieckiego oraz ćwiczenia zamieszczone w zeszyte ćwiczeń. Może też stworzyć samodzielnie karty pracy, które po wypełnieniu zostaną zachowane przez uczniów w portfolio.

8.3.2. Etap II – właściwa część projektu

Lekcja 4. Nauczyciel przedstawia w skrócie role, w które uczniowie będą mogli się wcielić w talk-show. Uczniowie wybierają role i zapoznają się z kartami ról, które otrzymają od nauczyciela. Kiedy klasa liczy więcej osób niż przewidziano ról w talk-show, nauczyciel może podzielić rolę przypisując ją dwóm osobom, jednak w taki sposób, aby na karcie roli wyeksponowane były nieco inne aspekty. Może też pozwolić uczniom dobrać się w pary i samodzielnie podzielić się rolą, aby podczas dyskusji każdy z mówców przedstawił problem z innej perspektywy lub zaprezentował inne argumenty. Przypisanie jednej roli dwóm osobom poleca się szczególnie wtedy, gdy uczniowie nie są zbyt samodzielni językowo i formułowanie długich oraz bardzo złożonych wypowiedzi ustnych będzie dla nich zbyt wymagające. Rolami, do których warto wybrać więcej niż jedną osobę, są z pewnością role lekarza psychiatry, psychoterapeuty, dietetyka oraz zwolenników różnych diet, którzy mogą wybrać inne diety niż te zaproponowane w kartach ról. Rolę moderatora można zaproponować osobie, która jest najbardziej sprawna językowo, ponieważ rola ta jest najbardziej wymagająca ze wszystkich.

Zadanie uczniów/ uczestników talk-show będzie polegało nie tylko na przedstawieniu swojego stanowiska lub odpowiedzeniu o „własnych” doświadczeniach, ale także na interakcji z innymi, na reagowaniu na wypowiedzi osób zachęcających do stosowania diet i przedstawiających problemy związane z zaburzeniami odżywiania. Nauczyciel podaje uczniom przykłady stron internetowych, gdzie znajdą informacje merytoryczne w języku niemieckim dotyczące zagadnień związanych z odżywianiem, np. ernaehrung.de, dge.de/ernaehrungspraxis, lexicanum.de, eatsmarter.de, harpersbazaar.de, focus-arztsuche.de, netdokter.de (dostęp dla wszystkich linków powyżej 4.11.2022)

Należy podkreślić, że podane strony stanowią tylko przykłady. Zadanie uczniów polega bowiem w dalszej kolejności na samodzielnym wyszukaniu w internecie stron, które będą zawierały istotne dla ich „rol” informacje.

Warto pozwolić uczniom na zapoznanie się ze wszystkimi rolami i wybranie tej, która im najbardziej odpowiada. Zapoznanie umożliwi lepsze przygotowanie się do własnej roli, ponieważ uczestnicy będą wiedzieli, kim będą ich dyskutanci. Uczniom mniej kompetentnym językowo pozwoli to także na wybór prostszej, bardziej dopasowanej do ich możliwości roli.

Zanim uczniowie przystąpią do pracy w grupach, powinni podpisać **kontrakt**. Nauczyciel powinien przedyskutować z nimi poszczególne punkty kontraktu, upewnić się, że są one zrozumiałe i że uczniowie je akceptują. Przykładowy kontrakt może wyglądać następująco.

KONTRAKT. „Gesunde Ernährung – ein wichtiger Faktor für unsere Gesundheit (Talkshow)“

Ten kontrakt należy do: (tu należy wpisać imię i nazwisko osoby, do których kontrakt należy).

Pracuję nad następującą rolą:

Zobowiązuję się przestrzegać następujących zasad:

- wyszukuję informacje w internecie, które pozwolą mi lepiej przygotować się do wybranej roli;
- współpracuję z kolegą/ koleżanką, którzy wybrali tę samą rolę. Dzielimy się materiałem i opracowujemy różne aspekty omawianego zagadnienia;
- uczę się słówek i zwrotów potrzebnych do udziału w symulacji talk-show;
- w razie trudności zwracam się do nauczyciela z prośbą o pomoc.

Podpis:

Warto pozostawić w kontrakcie trochę pustego miejsca i przedyskutować z uczniami, czy ewentualnie dopisanie jakiś dodatkowych zasad współpracy byłoby dla nich istotne.

Podczas tej lekcji uczniowie powinni zapoznać się z kryteriami oceny. Powinni zostać także uprzedzeni przez nauczyciela, że udział w projekcie będzie podlegał samoocenie uczniowskiej i że uczniowie nie otrzymają ocen cyfrowych.

Rollenkarte Nr. 1

Du bist der Moderator/ die Moderatorin. Du hast die Gäste ins Studio eingeladen, weil du verschiedene Aspekte des Themas „Ernährung“ thematisieren möchtest. Deine Gäste sind:

- Facharzt/ Fachärztin für Psychiatrie und Psychotherapie
- Ernährungsberater/ Ernährungsberaterin
- Fans von verschiedenen Diäten (z.B. Intervallfasten, Paleo-Diät, Low Carb)
- Magersüchtiger/ Magersüchtige
- Bulimiker(in)

Das Publikum

Du informierst dich über Personen, die an deiner Talkshow teilnehmen, bereitest Fragen an sie vor. Du achtest darauf, dass jeder zu Wort kommen kann und legst die Reihenfolge der Redner fest. Du wiederholst das Wichtigste und leitest zu anderen Rednern über. Du ermöglichst auch dem Publikum, Fragen an die Gäste im Studio zu stellen.

Rollenkarte Nr. 2

Du bist Facharzt/ Fachärztin für Psychiatrie und Psychotherapie (Psychotherapeut/ Psychotherapeutin). In deiner Praxis behandelst du viele Personen mit Essstörungen. Du erklärst, welche Gründe Essstörungen haben können. Als Beispiel, wie man Personen mit Essstörungen helfen kann, erwähnst du die kognitive Verhaltenstherapie und erklärst, was das ist.

Rollenkarte Nr. 3

Du bist Ernährungsberater/ Ernährungsberaterin. Du berätst Menschen, wie sie ihre

Essgewohnheiten ändern können. Du sprichst von den Regeln gesunder Ernährung, sagst, welche Produkte man in welchen Mengen essen sollte und erklärst, warum gesunde Ernährung wichtig ist. Du warnst vor Konsequenzen „extremer“ Diäten.

Rollenkarte Nr. 4

Du hast schon verschiedene Diäten ausprobiert. Letztens bist du ein großer Fan der Diät Intervall-Fasten. Erkläre, worauf diese Diät beruht, was man bei dieser Diät machen muss und welche Vorteile diese Diät hat.

Rollenkarte Nr. 5

Du hast schon verschiedene Diäten ausprobiert. Letztens bist du ein großer Fan der Paleo-Diät. Erkläre, worauf diese Diät beruht, was man bei dieser Diät machen muss und welche Vorteile diese Diät für dich hat.

Rollenkarte Nr. 6

Du hast schon verschiedene Diäten ausprobiert. Letztens bist du ein großer Fan der Low Carb-Diät. Erkläre, worauf diese Diät beruht, was man bei dieser Diät machen muss und welche Vorteile diese Diät für dich hat.

Rollenkarte Nr. 7

Der Arzt hat bei dir Magersucht diagnostiziert. Erkläre, wie lange du schon an Magersucht leidest und welche Symptome deine Krankheit hat. Nenne Gründe, die dazu beigetragen haben, dass du an Magersucht erkrankt bist. Berichte von Konsequenzen, die diese Krankheit für dich und dein Leben hat.

Rollenkarte Nr. 8

Der Arzt hat bei dir Bulimie diagnostiziert. Erkläre, wie lange du schon an Bulimie leidest und welche Symptome deine Krankheit hat. Nenne Gründe, die dazu beigetragen haben, dass du an Bulimie erkrankt bist. Berichte von Konsequenzen, die diese Krankheit für dich und dein Leben hat.

Rollenkarte Nr. 9

Du sitzt im Publikum. Du hast auch Erfahrungen mit Diäten gemacht und möchtest nun von diesen Erfahrungen kurz berichten oder eine Frage an einen Redner stellen.

Rollenkarte Nr. 10

Du sitzt im Publikum. Du bist auch magersüchtig und möchtest nun von deinen Erfahrungen und Erlebnissen kurz berichten oder eine Frage an einen Redner stellen.

Lekcja 5. Jeśli jest taka możliwość, uczniowie powinni spędzić tę lekcję w pracowni komputerowej, wyszukać odpowiednie strony w internecie, zapoznać się z tekstami, które dostarczą im słownictwo oraz wiedzę niezbędną do przejścia w talk-show wybranej roli. Jeśli uczniowie pracowali nad tekstami w domu, warto zaplanować jedną lekcję, podczas której uczniowie zaprezentują na forum, jakie zgromadzili materiały, jakie wypowiedzi przygotowali. Nauczyciel monitoruje pracę uczniów, w razie potrzeby

pomaga w formułowaniu wypowiedzi w języku obcym oraz czuwa nad ich poprawnością. Można też potraktować tę lekcję jako rodzaj próby generalnej przed właściwym talk-show.

8.3.3. Etap III – prezentacja prac

Lekcja 6. Uczniowie odgrywają talk-show w klasie.

9. Ewaluacja pracy uczniów

Ewaluacji pracy projektowej powinno dokonać się możliwie najszybciej, najlepiej zaraz po prezentacji talk-show. Dzięki temu spostrzeżenia autoewaluacyjne będą dokonane na świeżo i nie zatrze ich upływ czasu.

W przypadku realizacji projektu w formie talk-show polecam ocenę opisową działań uczniów – bez przekładania jej na ocenę cyfrową. W przypadku tej formy projektu zasadne wydaje się zastosowanie samooceny uczniowskiej, dzięki której uczniowie bardziej zaangażują się w proces uczenia się, będą bardziej świadomi tego, co sprawia im trudności i nad czym muszą jeszcze pracować. Wiedząc, że ich wypowiedzi nie będą oceniane przez nauczyciela, będą mniej zestresowani i bardziej chętni do dzielenia się refleksją na temat swojego udziału w projekcie. Nauczyciel może – w ramach podsumowania – przedstawić swoje uwagi do pracy uczniów w sposób opisowy korzystając przy tym ze znanych uczniom kryteriów sukcesu.

Uczniowie powinni znać dokładne kryteria oceny jeszcze przed przystąpieniem do realizacji. Przedstawione kryteria oceny projektu powinno się omówić już podczas lekcji przygotowującej do jego realizacji. Dzięki temu uczniowie będą wiedzieli, na jakie aspekty zwrócić uwagę przygotowując i prezentując swój materiał. Dzięki konkretnym kryteriom sukcesu łatwiej im też będzie ocenić swoją pracę. Celem samooceny uczniowskiej jest rozwijanie samodzielności uczniów, przeniesienie odpowiedzialności za proces uczenia się z nauczyciela na ucznia oraz zwiększenie ich motywacji do nauki. Dzięki temu uczniowie lepiej zrozumieją, czego się uczą i w jakim celu oraz wzrosnie ich poczucie własnej wartości, pewności siebie i motywacji (Sterna 2016: 163).

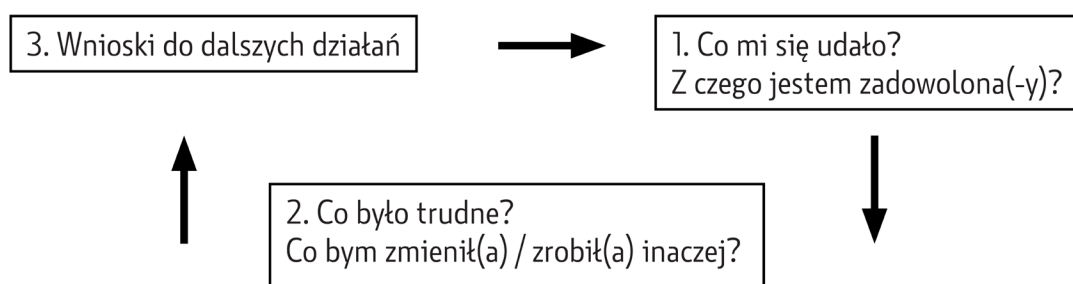
Kryteria oceny udziału w projekcie „Alles um das Thema Ernährung. Wszystko o odżywianiu”

Kryterium	Słabo – 1	Wymaga poprawy – 2	Dobrze – 3	Wspaniale – 4	Wynik
Zebrane informacje	Nie zebrałam(-em) prawie żadnych informacji.	Zebrane przeze mnie informacje są pobieżne/ niekompletne/ niespójne.	Zebrane przeze mnie informacje zawierają różne aspekty, ale są trochę chaotyczne.	Zebrane przeze mnie informacje są wyczerpujące, wieloaspektowe i spójne.	/4
Udział w dyskusji	Nie odważyłam(-em) się zabrać głosu w dyskusji.	Zabrałam(-em) głos w dyskusji, ale moja wypowiedź była bardzo krótka i lakoniczna.	Zabrałam(-em) głos w dyskusji, ale moja wypowiedź zawierała niepełne informacje. Mogłam(-em) powiedzieć dużo więcej.	Zabierałam(-em) często głos w dyskusji. Przedstawiane przeze mnie informacje były wyczerpujące i spójne.	/4
Reagowanie	Nie odnosiłam(-em) się do wypowiedzi moich poprzedników, tylko wygłaszałam(-em) wyuczone kwestie.	Nie zawsze wiedziałam(-em), jak odnieść się do poprzedniej wypowiedzi. Raczej skupiałam(-em) się na tym, co sam(a) mam powiedzieć.	Na ogół udawało mi się odnieść do tego, co mówiły osoby przede mną.	Reagowałam(-em) prawidłowo na wypowiedzi moich przedmówców.	/4
Język prezentacji	Popełniałam(-em) dużo błędów językowych. Mam świadomość, że moja wypowiedź była prawie niezrozumiała.	Popełniałam(-em) dużo błędów językowych, ale raczej dało się zrozumieć, co chcę powiedzieć. Często brakowało mi jednak potrzebnych słówek.	Popełniałam(-em) dużo błędów językowych, ale wszyscy rozumieli, co chcę powiedzieć. Znałam(-em) potrzebne zwroty i słownictwo związane z tematem.	Popełniałam(-em) nieliczne błędy językowe, posługiwałam się bogatym zasobem słownictwa i zwrotów dyskursywnych.	/4
Pomoc nauczyciela	Często musiałam(-em) prosić nauczyciela o pomoc w zrozumieniu tekstów i formułowaniu wypowiedzi.	Na początku musiałam(-em) często prosić nauczyciela o pomoc w zrozumieniu tekstów i formułowaniu wypowiedzi. Potem radziłam(-em) sobie coraz lepiej sam(a).	Tylko kilka razy prosiłam(-em) nauczyciela o pomoc w zrozumieniu tekstów i formułowaniu wypowiedzi.	Pracowałam(-em) samodzielnie. Pomoc nauczyciela właściwie nie była mi potrzebna.	/4

10. Ewaluacja projektu

Na podstawie samooceny uczniowskiej nauczyciele otrzymają informację zwrotną o postępach swoich uczniów i dzięki temu w przyszłości będą mogli lepiej zaplanować pracę projektową, aby skuteczniej umożliwić uczniom osiągnięcie założonych celów. Nauczyciele mogą dokonać refleksji także w oparciu o obserwację uczniów podczas pracy nad projektem oraz przebieg symulacji talk-show, który będzie stanowił produkt pracy projektowej.

Pomocny w nauczycielskiej autorefleksji może być poniższy schemat.

11. Uwagi dodatkowe

Realizacja projektu wiąże się ze sporymi nakładami pracy oraz wysiłkiem włożonym przez uczniów w samodzielną pracę. Warto przemyśleć to, w jaki sposób zaprezentować pracę uczniów szerszemu gronu, co może mieć wartość motywującą do nauki języka niemieckiego. Dlatego można zaplanować, że odegrany w klasie talk-show zostanie pokazany szerszej społeczności szkolnej, np. podczas Europejskiego Dnia Języków.

12. Bibliografia

Grzebień W., 2019a, *Deutsch mit Freude. Program nauczania do języka niemieckiego (III.2) dla szkoły ponadpodstawowej*, Warszawa: ORE.

Grzebień W., 2019b, *Meine Welt auf Deutsch. Program nauczania wraz ze scenariuszami lekcji do języka niemieckiego (III.1.P) dla szkoły ponadpodstawowej*, Warszawa: ORE.

Janowska I., 2011, *Podejście zadaniowe do nauczania i uczenia się języków obcych. Na przykładzie języka polskiego jako obcego*, Kraków: Universitas.

Kentnowska A., Otręba R., 2019., *Niemiecki? Kein Problem. Program nauczania do języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego*, Warszawa: ORE.

Kober K., Otręba R., 2022, *Jak uczyć efektywnie języka niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum? Poradnik metodyczny do programu nauczania języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcącego i technikum – nauczanego jako język pierwszy, poziom podstawowy i rozszerzony (III.1.P, III.1.R), oraz jako język drugi (III.2, III.2.0)*, Warszawa: ORE.

Nawalany D. (red.), 2015, *Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomagania. Zeszyt 4. Realizacja i podsumowanie działań*, Warszawa: ORE.

Otręba R., Kober K., Adamczyk T., 2019, *Kompetentni w języku niemieckim. Program*

nauczania języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego (wariant III.1.R), Warszawa: ORE.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, Dz. U. 2018, poz. 467.

Sterna D., 2016, *Uczę się uczyć. Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa: CEO.

Werbińska D., 2011, *Proces uczenia się uczniów w liceum*, [w:] Komorowska H. (red.), *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 160–176.

Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

Monika Janicka – germanistka, doktor językoznawstwa, adiunkt w Katedrze Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka artykułów z zakresu dydaktyki języków obcych oraz materiałów edukacyjnych i egzaminacyjnych. Szczególne zainteresowania badawcze: uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na lekcji języka obcego, ocenianie kształtujące, otwarte formy pracy. Od roku 2017 Wiceprezeska Internationaler Deutschlehrerinnen- und Deutschlehrerverband (Międzynarodowe Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego).